

בס"ד, ש"פ קרח, רט"ו

ויקח¹ קרח בן יצהר בן קהת כו'². ואי' במד"ר³ ומד"ת⁴, מה כתיב למעלה מן הענין, ועשו להם ציצית⁵, לקח קרח טלית שכולו תכלת ואמר למשה זו חייבת בציצית או פטורה, א"ל חייבת, א"ל טלית ממין אחר חוט א' של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור עצמה, ועוד שאלו, בית מלא ספרים אם חייבת במזוזה כו'. וצ"ל מה היה סברתו של קרח דטלית שכולה תכלת תהיה פטורה מציצית, והלא ציצית היא מצוה בפ"ע, ומאי נ"מ אם היא ממין אחר או מתכלת כו', והק"ו שלו באמת אינו עולה יפה, הלא לכד החוט תכלת צ"ל הציצית חוטי לבן (והי' ניחא אם היה שאלתו לפטורה מתכלת, אבל לא מציצית בכלל כו', ומפרשי המדרש⁶ כ' ששאל על התכלת). וגם מה"ע בית מלא ספרים אם חייבת במזוזה כו', ומה שייכות בית מלא ספרים לטלית שכולה תכלת. וכללות הענין צ"ל, הלא עיקר כוונתו היה לחלוק על הכהונה, ומה התחיל בזה דטלית שכולה תכלת כו', מה שייכות יש לזה עם עיקר ענין מחלקותו כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק מה שנת"ל⁷ דמ"ע ומל"ת הן ב' בחי' מקיף, מ"ע בחי' מקיף הקרוב השייך להשתל', ומל"ת בחי' מקיף הרחוק שאינו שייך להשתל', והיינו בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' המשכה כו'.

אמנם לפי הנ"ל צ"ל מה"ע שמי עם י"ה שס"ה, זכרי [עם] ו"ה רמ"ח⁸, הלא י"ה ו"ה הן בחי' מוחין ומדות, דכ"ז הוא בחי' פנימי, וא"כ מה שייכות לזה בחי' מקיף הקרוב ובחי' מקיף הרחוק, דהכל בחי' או"מ, והוי' הוא בחי' או"פ, וכידוע⁹ דהוי' הוא בחי' אור המתלבש בכלים כו'. אך הנה במל"ת שהן ב"ה, הגם דשרשן הוא בבחי' מקיף הרחוק, י"ל ע"פ משנת"ל (ד"ה השמים מספרים¹⁰) דעצמיות חו"ב הוא למעלה מבחי' מקור לז"א, והיינו למע' מבחי' מקור להשתל' כו', אבל מ"ע שהן בו"ה, מה שייך זה לשרשן בבחי' מקיף כו'. גם צ"ל, והלא תרי"ג מצות כוללים מ"ע ומל"ת, והתרי"ג מצות הן תרי"ג ארצין דגולגלתא¹¹, וידוע¹² דגולגלתא הוא בחי' מקיף הקרוב, וכמו ושער רישי¹³, בחי' חסד שבגולגלתא כו' כנ"ל (בד"ה נשא¹⁴), ואיך השס"ה ל"ת הן בגולגלתא כו'.

רעג

(6) ראה מתנות כהונה ופי' מהרז"ו למד"ר שם. וראה לקו"ש ח"ח ע' 102 הערה 5.

(7) ד"ה השמים מספרים (לעיל ע' שלו ואילך). ד"ה נשא את ראש (לעיל ע' שבב ואילך). ד"ה וראיתם אותו (לעיל ע' שנא ואילך).

(8) שמות ג, טו. זח"ג קי, ב (ברע"מ). רעג, ב (ברע"מ). תקו"ז בהקדמה (ד, ב). ובכ"מ.

(9) ראה לקו"ת נשא כה, רע"א. וראה גם סה"מ תרמ"ט ע' רעו. תרס"ה ע' קנג.

(10) לעיל ע' שלח.

(11) ראה זח"ג קכט, א (באד"ר). קלו, א (באד"ר).

(12) ראה במקומות שצויינו בהערה 16-17.

(13) דניאל ז, ט.

(14) לעיל ע' שדמ.

(1) מאמר זה נוסף בהגהות לגוף ההמשך. המאמר מיוסד על: ד"ה שמאלו תחת לראשי במאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"ב ע' קז. ד"ה להבין כו' דשרש בחי' מקיפים ופנימי' במאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א ע' קג ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

להתחלת וסיום המאמר – ראה ד"ה ויקח קרח בלקו"ת קרח נב, א. נג, א. נד, סע"א ואילך. ד"ה הנ"ל בסה"מ תרכ"ט ע' רנ ואילך. ע' רנו ואילך. וש"נ. סה"מ עטר"ת ע' תקג ואילך. תש"ג ע' 177. ד"ה הנ"ל תשמ"ח. ועוד.

(2) קרח טז, א.

(3) במדבר פ"ה, ג.

(4) תנחומא קרח ב.

(5) שלח טו, לח.

אך הענין הוא, דהנה אי' בזהר¹⁵ שיש רישא וגולגלתא ומוח, ופי' המק"מ והרמ"ז¹⁶, דרישא היא בחי' עיקרית ואמיתית הכתר, וגולגלתא בחי' חיצונית הכתר כו'. והענין הוא¹⁷, דהנה כתר ועטרה הוא הסובב ועוטר. אך גם הגולגלתא הוא סובב את המוח, אבל הוא מעצם א' עם המוח, שה"ה מגופו, ולא יתכן כ"כ לקרותו מקיף וסובב, כי ל' מקיף מורה ההרחק מנגד שמובדל בערך, והלא זה הוא קרוב בערך. אבל הכתר, שהוא העטרה שעל הגולגלתא, שעשוי מאבנים טובים, הוא לבוש נפרד לגמרי, ולא יתכן לקרותו שהוא סובב בעצם, כי הוא נבדל ממנו לגמרי, והוא בעצם מדומם שלמטה ממנו במדרי', כ"א שישכבנו בראשו ויגביהנו למעלה מראשו להיות לו עטרת תפארת כו'¹⁸, כי כל תפארת לא יהיה מן העצם הקרוב אליו, כ"א מהרחוק ממנו, או מהשפל הרבה הימנו, או מהגבוה הרבה הימנו, ותפארת העטרת הוא שיגביהנו למעלה מערכו, עד שיתפאר ויתנשא בה, וישים עטרה לראשו, מפני חשיבותו בעיניו הגבה למעלה ממנו כו'. והנמשל הוא, שבחי' יחידה שבנפש שאינו מתלבש בגוף כלל, הוא בחי' הכתר האמיתי שבבחי' עטרה על המוחין והגולגלתא כו'. אבל הרצון שבנפש, הגם שהוא ג"כ סובב כל כחות הנפש הגלויים באברי הגוף, והוא הנק' גולגלתא, הוא רק הארה לבד מבחי' הכתר האמיתי, והוא בבחי' כלי אליו כו', ולהיותו עכ"פ הארה מבחי' הכתר האמיתי וכלי אליו, לכן גם הוא אינו בבחי' התלבשות באברי הגוף כמו כל הכחות, כ"א בבחי' מקיף לכל הכחות כו'. וזהו דניקב עצם הגולגלתא אינו במשהו¹⁹ כמו בניקב קרום של מוח²⁰, כי, אם היה מכלל כחות הנפש, והי' בבחי' התלבשות ממש בגוף, היה האבר והכלי שלו, דהיינו הגולגלתא, ממוזג לפ"ע דקות חיות הרצון, וכמו המוח שממוזג לפ"ע כח השכל, ומשו"ז נקיבתו במשהו, כי לפ"ע מעלת הכח צ"ל דקות הכלי, וצריך שתהיה בשלימות דוקא, ואם אינה בשלימות מסתלק ממנה החיות כו' (ובדוגמא ברוחניות וסביביו נשערה מאד²¹, שמדקדק עם הצדיקים אפי' כחוט השערה כו'²²), אבל מאחר שאינו מכלל כחות הנפש, כ"א הוא כלי ואחיזה להשראת היחידה שלמעלה מהגוף לגמרי, לכך העצם שהוא האבר שלו ג"כ אינו בבחי' כלי אליו²³, כ"א רק הכנה להשראה שישרה בו הרצון, לא בבחי' כלי ממש כו'.

וביאור²⁴ הענין הוא, דהנה ידוע²⁵ דבחי' מקיף ופנימי הו"ע סובב וממלא. וההפרש ביניהם הוא בג' דברים, הא', שבחי' ממלא הוא בבחי' אור וכלי, דהיינו שהאור והחיות בא בבחי' גילוי גמור למקבלים, והו"ע אור וכלי, שנתפס האור בהדבר שמתלבש בו להיות לו לאור וחיות ממש, דהיינו דוקא כאשר האור בגילוי בהכלי, וזהו כאשר הכלי תופסת את האור, אז הוא בבחינת גילוי ובבחינת חיות אליו, וזהו הנק' אור וכלי כו'. אבל בחי' סובב, השפעתו הוא בבחינת העלם במקבלים, כי אין הדבר שמתלבש

עדר

(15) ח"ג צו, ב. הובא בלקו"ת שלח מט, ד.

(16) לזח"ג שם. הובא בלקו"ת שם.

(17) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שבהערה 1.

ובשינויים קלים באוה"ת תשא ס"ע איתסח ואילך. וראה

תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט ח"ג ע' שג (בהוצאות

הקודמות – ח"ד ס"ע רסג ואילך).

(18) לשון הכתוב – ישעי' סב, ג. משלי ד, ט. טז, לא.

(19) ראה חולין נד, א (במשנה). רמב"ם הל' שחיטה פ"י

ה"ה. טושו"ע יו"ד סי' ל ס"ב. טושו"ע אדמו"ר הזקן שם. וראה

לקו"ת נצבים מט, ג. שה"ש כב, ד. אוה"ת מג"א ע' קג.

(20) חולין מב, א (במשנה). מה, סע"א. רמב"ם הל' שחיטה

פ"ו ה"א וה"ג. טושו"ע יו"ד סי' לא ס"א וס"ד. טושו"ע אדמו"ר

הזקן שם.

(21) תהלים נ, ג.

(22) יבמות קכא, ב.

(23) ראה גם לקו"ת נצבים שם. שה"ש כג, א.

(24) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

1, שמיסוד על מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תקכט

ואילך. והוא ביאור לד"ה נשא בלקו"ת נשא כג, ד ואילך.

ונו"א במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תקיב ואילך.

(25) ראה לקו"ת נשא כג, ד ואילך. קרח נב, סע"ב ואילך.

פ' ראה כ, סע"ד ואילך. ובכ"מ.

בו בבחי' כלי אליו, שיתפס בו להיות בבחי' גילוי אור וחיות, כמו כל בחי' אור וכלי כו'. וההפרש הב' הוא²⁶, שהמקיף, היינו בחי' הסובב, הארתו בהעלם בשוה בכל העולמות מראש עד סוף באופן ומדרי' א', לא שבעולם זה הוא נמצא ביותר ובוה בפחות, אלא שוה בכולם. אבל בחי' הפנימי, שהוא בחי' ממלא, הארתו והשפעתו הוא בבחינת חילוקי מדרי' בהשתנות, ולא בכולם בשוה, אלא בראש יאיר אור יותר, והולך ומתמעט במיעוט אחר מיעוט, עד שבסוף הוא במיעוט לגמרי. ונמצא יש כאן הפרש מעלה ומטה, דבראש שמאיר האור בגילוי יותר הוא מעלה, וכשמתמעט האור הוא בבחינת מטה כו'. וכמ"ש בע"ח²⁷ דהמשכת הקו הוא לעשות מעלה ומטה, להיותו בחי' אור פנימי, שאינו מאיר בכל העולמות בשוה, ממילא נעשה עי"ז בחי' מעלה ומטה כו'. וההפרש הג', דבחי' המקיף איננו מתחלק לחלקים כלל, אלא כולו הארה אחת פשוטה בלי התחלקות מדרי' כלל כו', אבל בחי' הפנימי הוא בא בבחי' התחלקות מדרי', והיינו שהאור מחולק במדרי' שונות, שאינו דומה אופן האור והגילוי שלמעלה מאצילות ואופן האור והגילוי דאצילות, וכן בבי"ע כו', וכן בפרטי מדרי' הע"ס שבכל עולם כו', אבל בחי' המקיף הוא הארה א' פשוטה בלי התחלקות כו'. וכל הג' חילוקי' באמת הכל עולה לסגנון א', ושרש וסיבה אחת להם, דאור הממלא הוא מה שנתצמצם ונגבל לפ"ע העולמות, ולכן הוא בהם בבחי' התלבשות ממש בבחי' גילוי כו', ואינו שוה בכל העולמות, כ"א בכל עולם לפ"ע כו', ומשו"ז יש בו בעצמו חילוקי מדרי' כו'. והסובב, להיות שאינו נתצמצם לפ"ע העולמות, לזאת אינו בבחי' התלבשות בהם, והארתו בשוה בכולם, והוא בבחינת פשיטות כו'.

ולהבין זה, הנה מבשרי אחזה אלקי²⁸, וכמ"ש²⁹ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, שנעשה בצלם ודמות שלמעלה, וארז"ל³⁰ מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא כו', וא"כ נוכל להבין כל ג' חילוקים הנ"ל למעלה ממה שאנו מוצאים ענינים אלו בנפש האדם כו'. להיות ידוע דהנפש היא כלולה מה' מדרי' נר"נ ח"י³¹, אשר ג' מדרי' נר"נ מלובשים בג' כלים כללים, מוח לב וכבד³², השכל מלובש במוח שבראש, והרוח בלב, והנפש בכבד. והוא בבחי' התלבשות אור וכלי ממש, שהרי השכל ששורה במוח, הגם שהמוח הוא גשמי ממש, והשכל הוא רוחני, אעפ"כ ה"ה מתלבש במוח ומתאחד עמו, שהרי אנו רואין שלפי אופן מזגו של המוח הגשמי כך יהיה אופן מזג השכל הרוחני. וכמו במוח החכמה ומוח הבינה, הרי ידוע³³ דמוח החכמה הוא קר ולח, ולזאת הוא כלי לכח החכמה, דענינו הוא להשכיל בכל דבר בבחי' נקודה כללית דוקא, שז"ע נקודת ההשכלה דבריקת וסקירת השכל, שכל הענין שכלי הוא בנקודה אחת, וגם הוא בבחינת התיישבות, העדר ההתפעלות, כ"א בבחי' הדביקות, שנדבק בהענין כו', כידוע ומבואר במ"א³⁴, וזהו הטבע

32) ראה לעיל ע' קמת. וש"נ.

33) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"ג ערך מוח (שמוח החכ' הוא קר). וראה תו"ח לך לך צא, סע"ב ואילך. מקץ ריב, ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ע' תעא ואילך. וש"נ. מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שפח. וש"נ.

34) ראה סה"מ תרנ"ט ע' ל. תרס"ה ס"ע לח ואילך. ועוד.

26) ראה גם סה"מ תרנ"ח ע' רח ואילך. סה"מ תרפ"ג ע' קסט ואילך. תרצ"ט ע' 124. ה"ש"ת ע' 111 ואילך. ועוד.

27) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב. וראה לעיל ע' סז ואילך. וש"נ.

28) איוב יט, כו.

29) בראשית א, כו.

30) ראה ויק"ר פ"ד, ת. מדרש תהלים קג, א.

31) ראה ב"ר פ"ד, ט.

דקר ולח, וכמו טבע המים לדבק³⁵, וכן ענין הקרירות הו"ע ההתיישבות כו', וזהו בכללות כח החכמה, ובזה יש כמה אופנים באיזה אופן הוא משכיל בכל ענין, וכמו"כ בהתיישבות בזה יש כמה אופנים וחילוקי מדרי' בשכלי בנ"א, ואם בעומק יותר א"ל³⁶, והכל הוא לפי אופן מציגת המוח הגשמי כן הוא אופן ההשכלה כו'. וכמו"כ במוח הבינה שהוא חס ויבש³⁷, ולזאת הוא כלי לכח הבינה, דענינו הוא לפרט כל דבר שכלי בריבוי פרטים דוקא, דהיינו לפרט את הנקודה דחכמה כידוע³⁷, והוא בבחי' התפעלות שמתפעל על הענין שכלי כו', דבזה יש ג"כ כמה אופנים, אם הוא מקבל את הענין בהתרחבות יותר, ובכחו לפרט יותר את הענין שכלי, והוא בבחי' תפיסא והתיישבות, או שהוא באופן אחר כו'. וכ"ז הוא לפי אופן מציגת חומר המוח, לפי אופן כזה הוא אור השכל הרוחני כו' (ועם היות דבד"כ הכנת החומר הוא לפי אופן הצורה³⁸, דלפי אופן כח החכמה כן הוא הכנת מוח החכמה כו', אמנם בפרטיות, אופן התגלות הצורה הוא לפי אופן מציגת החומר דוקא, וכמשי"ת). וכן הוא בכללות מציגת המוח, אם הוא יבש וחס ביותר, לא יהיה מזג השכל טוב, ואם הוא מזג קר ולח ביותר, ג"כ לא יהיה מזג השכל טוב, אך במזג ממוצע בין קר ולח וחס ויבש, לפי אופן טוב המזג במוח הגשמי כך יהיה השראת אור השכל במזג טוב, ואם בבחי' העומק או רוחב, ואם במושכלות דקות וצחות וכה"ג, הכל תלוי בחומר המוח, אם הוא חומר דק, ואם הוא במציגה טובה, ולפי אופן המציגה כו'. ואם היה המוח [ב]ערך נבדל לגמרי מן אור השכל, מה שייכות וחיבור יש להם זע"ז כ"כ, אלא מוכרח לומר, שיש בהגשמת טבעי המוח מעין ודוגמת טבע מהות אור הרוחני של השכל עצמו, עד שנעשה המוח בחי' כלי גמור לאור השכל, שמאיר בו בגילוי ממש, והיינו שכלי המוח תופס באור השכל בבחי' תפיסא והרגשה ממש, שמהות אור השכל ממש (ואין³⁹ הכוונה על עצם השכל, כ"א הארתו⁴⁰ מהותו ממש) הוא שממולא ומורגש בכלי המוח, ונתפס בו כתפיסת המים בכלי וכה"ג, ולזאת, לפי אופן מזג המוח ממש יהיה כן מזג השכל, ולא ישתנה אפילו כקוש"י⁴¹ כו'. וכ"ז לפי שמזגו של מוח יש לו ערך ויחוס להתיחס בדמיון מזג השכל, ה"ה כלי אל אור השכל, שממולא ומורגש ממנו, ולפ"ע הכלי כן הוא האור כו'. וכמו"כ כח הראיה הרוחני שבנפש המלוּבש בעין, שהעין לפי מזגו בשחור ולבן שבו, כך יבוא אור הראיה הרוחנית, וכמו טוב עין⁴², וכן להיפך, לפי אופן החומר כך יהיה האור הראיה, לפי שטבע חומר [העין] יש לו יחוס ודמיון אל טבע אור הראיה כו'. וכן הוא בכל הכחות והאברים, וכמו כלי הפה בה' מוצאות, שהן בחי' כלים לדבור הרוחני שבנפש, שנק' רוח ממלא⁴³, שבכל מוצא מלוּבש רוחניות האותיות שבנפש שיוצאים בו, כמו אחה"ע מהגרונן כו'⁴⁴, הרי האותיות הרוחנים נתפסים ממש בפה בהמוצאות, ומניעין אותן להוציא במבטא גשמי כו'⁴⁵.

(40) אוצ"ל: הארת.

(41) = כקוצו של יו"ד.

(42) ע"פ משלי כב, ט. וראה המשך תערי"ב ח"א ע' ה. ועוד.

(43) תרגום אונקלוס בראשית ב, ז.

(44) ספר יצירה פ"ב מ"ג (בדפוס מנטובה ש"כ"ב הוא בפ"ב מ"א). הובא בתקו"ז ת"ע (קלב, סע"א). עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"ג. שם שער כה (שער דרושי הצלם) דרוש ב. וראה אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר זי"ע ח"ב ע' קיו הערה 7.

(45) ראה תו"א מקץ מב, א. מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים

(35) ראה לקו"ת תזריע כג, ד. תו"ח בראשית לט, ב.

תולדות קנ, ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ד ע' א'תלח. וש"נ. וראה גם לקו"ת בהר מ, סע"ג.

(36) = אם לאו.

(37) ראה סה"מ תרנ"ט שם ע' ל. ע' נו. ע' עג. ובכ"מ.

(38) ראה תו"ח בראשית יא, א. נח סז, ג. מקומות שצויינו בהערה 46.

(39) הבא בחצו"ג הוא הגהה על מאמרי אדמו"ר האמצעי

שבהערה 1.

אמנם מאין ימצא מזיגת הטבע בחומר האברים, הרי אין זה מן האברים מצד עצמן, כ"א מן הנפש, דמאור וחיות הנפש נעשה מזיגת הטבע בהאברים בתחלת התהוות הולד, שהוא מתהווה בחומר וצורה דוקא, ולא שמתהווה החומר תחלה, אלא כא' הן באים בכל אבר ואבר כו'⁴⁶. וא"כ להיפך הוא, שכפי אופן הצורה, כך מתהווה אליו החומר שיקבל באופן הצורה דוקא. וזהו מה שנמצא הטבעת החומר מוכן ומוטבע במזג לפי אופן טבע מהות האור והחיות דוקא, מפני שמכחו וממנו הוא בא כו'. וכמו שאנו רואים בכלי הרגל להילוך, ובכלי היד לפעול פעולה, שבודאי יש בהם בחי' הרכבה גשמיות בגידים ודם שבהם, שמורכב בהם באופן שיחייב מזה תנועת הרגל להילוך או תנועת היד לפעול הפעולה, ואם היה ההרכבה בהם באופן אחר, לא היה הרגל פועל ההילוך, והיד לא הי' פועל הפעולה והמעשה כו', ומ"מ, הרי בלא האור והחיות שברגל ויד בעורקים ודם הוא הנפש כו'⁴⁷, אינו מועיל ההרכבה הגשמיות שלהם מצד עצם גשם הדם והגידים כו', והיינו שהעיקר הוא המזיגה והרכבה הרוחניות שבהרגל והיד (ר"ל מה שנק' רוחני לגבי גשם הדם ממש כו'), כמו החמימות וקרירות, וכה"ג מזיגות אחרות המחייבים ענין התנועה כו', והרי מזיגה זאת היא מהנפש, דלפי אופן כח ההילוך כן היא המזיגה הרוחניות בדם וגידים שברגל באופן שתפעול פעולת ההילוך כו', וכמו"כ ההרכבה הגשמיות היא ג"כ לפי אופן הכח והחיות כו', וכן הוא בכל האברים כו'. אלא שזהו כללות הכנת האברים במזגם ותכונתם שהן לפי הכחות, דלפי אופן בנין הצורה הוא בנין החומר כו'⁴⁸, והיינו שהאור והחיות הוא מה שנתצמצם לבוא בבחי' גילוי, והיינו להיות בבחי' אור פנימי, לכן מתהווים ממנו הכלים לפי מזגם ותכונתם שיהיו ראויים לקבל כו', אבל פרטי אופן ההתגלות בכל כח הוא לפי אופן מזיגת חומר האבר כו' כנ"ל.

רעו

ועכ"פ הרי מובן מכ"ז, שהאברים מקבלים הרוחניות דנפש בבחי' גילוי גמור, שהוא בבחי' אור וכלי'⁴⁹, שהאור נתפס מהותו בהכלי, והכלי נעשה מעין האור ודוגמתו כו', אשר ע"כ לא יחליפו את תפקידם כו'. וכ"ז הוא לפי שהוא אור מצומצם, דענינו להאיר בגילוי בבחי' פנימיות ממש כו' כנ"ל. ומובן מזה, שהכחות באים בהתחלקות, ואינם בכל האברים בשוה'⁵⁰, דמאחר שהאור הוא לפ"ע הכלים והאברים, והרי האברים אינם שוים בהמזיגה שלהם, ובד"כ בעצם חומרם, בהדקות והעביות שבהם, ולפי אופן כזה בא בהם התגלות אור וחיות הנפש, דבאבר שהוא דק יותר, מאיר בו אור וחיות הנפש יותר מאבר שאינו דק כ"כ, וכמו בחומר המוח, שהוא חומר דק הרבה יותר מחומר הרגל, מאיר ומתלבש בו אור וחיות הנפש יותר מבהרגל כו', דכמו שחומר המוח הוא כלי לאור וכח השכל, שהוא כח נעלה הרבה מכח ההילוך שברגל כו', והיינו לפי שחומר המוח הוא דק יותר וראוי לקבל כח השכל כו'⁵¹, כמו"כ מאיר בו אור הנפש יותר בהתגלות מברגל כו'.

ע' תנו. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' עו ואילך. סה"מ
תרל"ג ח"ב ע' שנו ואילך. ועוד.

46) ראה תר"ח בראשית י, ד. נח נג, ג. חיי שרה קכג, א ואילך. שמות ח"ב שלג, א. וש"ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תתנט. המשך תער"ב ח"ב ע' איב.

47) ע"פ ראה יב, כג.

48) ראה במקומות שצויינו בהערה 38; 46.

49) הוא הענין הא' בהפרש שבין מקיף לפנימי.

50) הוא הענין הב' בהפרש שבין מקיף לפנימי.

51) ראה גם סה"מ תרמ"ח ע' קפח ואילך. תרפ"ד ע' רצב

ואילך. תרפ"ה ע' רס ואילך. תש"ט ס"ע 119 ואילך.

וכמו"כ מובן מהנ"ל, דבהאור וחיות גופא יש בו חילוקי מדרי⁵², והן בד"כ התחלקות מדרי' הכחות כו', מאחר דמזיגת טבע האברים הוא מהאור והחיות כנ"ל, א"כ הרי בהכרח שהאור וחיות גופא יש בו התחלקות מדרי', דלפי אופן כזה הוא מזיגת האברים כו'. וכ"ז הוא לפי שהוא אור מצומצם⁵³, ממילא הוא בבחי' התחלקות כחות ומדרי' פרטיים כו', דכל אור שמתצמצם בכללות אופן הארתו, ה"ה בא בבחי' חילוקי מדרי' כו', ולהיות דכל ענינו הוא להאיר בבחי' פנימי, ממילא ה"ה צריך כלים שיתלבש בהם האור, ולפי אופן הכלים כן הוא הגילוי בכל כלי לפ"ע, וה"ה בא בבחי' התלבשות ממש כו'. וכ"ז הוא בכחות נר"ן, שזהו האור שנתצמצם להיות בבחי' פנימי כו'.

אך בחי' חי' יחידה, הן בבחי' מקיף, שבלתי מתלבשים בגוף בבחי' אור וכלי כלל. ויובן דבר זה, ממה שאנו רואים שיש בחי' התפשטות אור מעצם הנפש, שאינו בא בגדר התחלקות בג' מדרי' דמוח לב וכבד כו', ומלבד שלא בא בהתחלקות בג' אברים הכלליים, ומכ"ש להתחלק בפרט בכל אבר כו', הנה גם בחי' עצם הארת והשפעת אור זה אינו בא בבחי' גילוי גמור להיות מורגש וממולא בחומר האברים כו', ואעפ"כ האור הזה שורה עצמותו בכל האברים, רק שהוא שורה בהעלם דוקא, לא בגילוי כו'. והנה אנו רואים ענין הארה כזאת באור הרצון שנמשך מן הנפש בגוף, להיות שא"א לומר כלל שיש אבר וכלי לאור הרצון הנמשך מן הנפש, לומר בו שהוא נתפס במהותו שם (היינו⁵⁴ בבחי' תפיסא ממש שהכלי תתפ[ו]ס אותו, שז"ע הגילוי כו' כנ"ל), והכלי והאבר ההוא יהיה כמו חומר מעין הצורה, כנ"ל בחומר המוח ואור השכל כו', שהרי אנו רואים שכאשר יומשך אור הרצון באדם לפשוט יד או רגל, או שירצה להיפך לכווץ אותם, הרי מיד האברים דיד ורגל נשמעים לרצון זה, שהיד מיד תתפשט או תתכווץ כפי הרצון דוקא בלי איחור ושיהוי כלל⁵⁴, ואם היה להרצון כלי ואבר מיוחד, ה' בהכרח שישתהה איזה זמן עד שיפעול ביד או ברגל, כי אז היה צ"ל המשכת הרצון בדרך השתל' הכחות, ובהכרח שיהיה בזה שהיות זמן, כי בכל המשכה שבסדר השתל' צ"ל התלבשות והתאחדות הכח העליון בהכח התחתון, שנמשך ואחר כך נמשך עוד למטה היינו ככח התחתון יותר כו', וזה א"א להיות כרגע כו', ומאחר שאנו רואים שפועל מיד, בהכרח שאין לו כלי ואבר מיוחד שיהיה בו בהתלבשות כו'. ומ"מ, עצמות כח הרצון נמצא בהאבר, שפועל בו. דלכאורה צ"ל למה נשמעים האברים להרצון דוקא, והיינו מפני מה תהי' התנועה ע"י הרצון דוקא, ולמה לא תהי' בהם התנועה רק מצד עצם החיות שבהם, דהיינו תנועה נפשית וחיונית שמוטבע בחי להניע או לכווץ, שכבר מוכן חומר הרכבתם לצורה הרוחניות של הנפש כנ"ל, ולמה אנו רואים ש[ה]גם שכבר יש בהטבעה⁵⁵ לתנועה זאת ביד ורגל, מ"מ לא יניעו מצד עצם מזג החיות שבהם, אלא דוקא ע"פ הארת אור הרצון שמאיר בהם, דהיינו כאשר יעלה ברצונו לפשוט ידו, אז תפשוט מיד, ובלתי הרצון תנוח בלי תנועה. וגם מה שיבוא לפעמים ביד תנועה פתאומית ממילא בלי בחירה כלל, גם זה הוא ע"פ גידי המוח, שבהן שורה הרצון, המתפשטים ביד להניע גם תנועה שבדרך ממילא, ונק' תנועה רצונית, לא תנועה נפשית.

רעז

(52) הוא הענין הג' בהפרש שבין מקיף לפנימי.

(53) הוא שורש וסיבת ההפרש שבין לפנימי כנ"ל.

(54) במקומות שצויינו בהערה 51.

(55) ראה לקו"ת נשא כד, א. דרך מצותיך טו, א. פה, ב.

(55) במאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1: בה טבעה.

גם בשינה, שבאה התנועה ממילא בלא רצון ומח' לזה, מ"מ, מאיר בה מקצת מן הרצון, שנשאר בכח הדמיון שבגידי המוח כו', כי בלא רצון לא תהיה התנועה. וראי' לזה, מחולי מאנֵיע הידוע⁵⁶, שהוא קלקול בגידי המוח, שנסתלק הרצון מן התנועה, אז ינוח כאבן דומם, [ה]גם שיש בכל הגוף התנועה נפשיות שמצד גידי הדם והבשר בשלימות הבריאה כו'. ולכאורה, למה לא יניע היד והרגל גם בלא הרצון, מאחר שיש ביכולתם בכח החיות הרוחני שבהם כו'. אך הענין בזה הוא, כי ענין התנועה זהו בדרך שליטה וממשלה על היד ועל התנועה החיונית שיתפשט או יתכווץ, וכח זה אין בהחיות שביד ורגל למשול עליהם להניעם, כ"א להחיותם לבד, אבל אין בהם כח ממשלה זו להניע את האבר, כ"א אל הרצון לבד, שהוא מושל על התנועה החיונית לפשוט או לכווץ כו'. והיינו לפי שמהות כח הרצון נמצא בהיד והרגל בעת התנועה, ולכן ה"ה מושל על התנועה החיונית ועל עצם היד והרגל להניעם. והענין הוא, כידוע⁵⁷ שיש ב' מיני גידים הנמשכים מן המוח, הא', שבהם נמשך האור והחיות הרוחני (והיינו ממוח הבינה כו', כמ"ש במ"א⁵⁸), ונק' גידי התנועה וההרגש החיונית והנפשית לעשות בהאברים כל מזג טבעם החיונית והתנועה וההרגש, כמו מה שירגיש כאב בכל אבר, זהו מגידי המוח המתפשטים בכל אבר, ואם יקולקלו הגידים האלו, יבוטל ההרגש באותו אבר לגמרי, וכך התנועה של אותו אבר תבטל לגמרי, שלא יהיה בו היכולת להניע גם אם ירצה, מפני קלקול הגידים האלו, שלא יש התנועה החיונית בהאבר ההוא. והב', הם גידים דקים ביותר, ואין בהם גם חיות הרוחני הנ"ל, ונק' גידי הרצון, המתפשטים ג"כ בכל אבר ואבר להיות ממשלתו על התנועה שבגידי החיות שבאבר ההוא, להיות התנועה בהאבר בתנועתו החיונית כפי הרצון המלוּבש בהגידים דקים שבהאבר. ואע"פ שהתנועה עצמה היא תנועת החיות שבהאבר, אבל באיזה אופן יהיה תנועתו, הוא דוקא ע"י ממשלת הרצון הזה שמלוּבש בהגידים דקים, ולזאת בלא הרצון אינו מתנענע, כ"א ע"פ הרצון דוקא, שלפי הרצון הבא בעת זו בגידים דקים הללו כן יניע בתנועתו, ולא ישנה תפקידו, וכמו הסוס שלא ישנה ההנהגה וההטי' שרוכבו מטהו, [ה]גם שהילוכו מצד עצמו וכחו, אבל אינו רק כפי רצון רוכבו דוקא כו'.

רעה

ומעתה צ"ל במהות ענין התלבשות הרצון בהאבר, באיזה אופן הוא. דהנה, לכאורה הי' מהראוי לומר, שמלוּבש בהאבר בכח' התלבשות ממש, ובתוקף הגילוי, באופן שאור הרצון הוא עיקר מקור החיות שבהאבר, מאחר שהוא העיקר המושל בהתנועה החיונית שבו, וגם לעשות היפך טבעו, כמו לפשוט הרגל באש וכה"ג [ה]גם שמטבע החי להתרחק מן האש, או להכות ברגלו על האבן והברזל עד שיכאב ביותר כו', ולכאורה צ"ל⁵⁹ שזהו מצד שהרצון הוא בא בכח' התלבשות ובגילוי ביותר כו'. אבל באמת אינו כן, שהרי ע"י המשכת אור הרצון ביד וברגל להניע, אנו רואים שלא ניתוסף שום אור וחיות כלל ביד ורגל, ואין שום חילוק כלל בין קודם התנועה לאח"כ, וכן גם כשירבה

שם קכב, ג. שמות ח"א קד, א ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' קב ואילך. תרפ"ה ס"ע כב ואילך. תש"ח ע' 23 ואילך. ועוד.

58) ראה סה"מ תרס"ג שם. וראה סה"מ תרפ"ה ותש"ח שם.

59) = צריך לומר.

56) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' ריב. תו"ח חיי שרה קכב, ד. שמות ח"א קד, ד. וש"נ.

57) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב שם. תקס"ג ח"א ע'

רפא. ע' רפת. פרשיות ח"ב ע' תקכט. ע' תרעט. תו"ח חיי שרה

המשכת הרצון או ימעט, לא ניכר הפרש בחיות האבר כלל (ויכול להיות שע"י המשכת הרצון יהי יותר חיות בהאבר, והיינו שהתנועה החיונית תהיה בתוקף יותר, שזהו מגידי החיות הנ"ל, והיינו לפי שע"י הרצון מתוסף החיות הפנימי כמשי"ת, אבל מצד הרצון עצמו אינו ניתוסף חיות כלל בהאבר), ואם היה הרצון בבחי' עיקר⁶⁰ החיות בבחי' התלבשות ובגילוי, הי' צריך להיות תוס' אור וחיות כו', וכמו בהארת השכל במוחו ורוח בלב, שהתוס' בהם ניכר ונראה כו'. ועוד ראי', שאם היה הרצון בבחי' התלבשות בגילוי כמו החיות פנימי, היה צריך להתפעל גם הוא בתוס' אור ממה שמתפעל החיות הנפשי, כמו המאכל שעל ידו יתחזקו כחות הנפש החיונית בכל האברים, כמו השכל במוח כו', ואנו רואים שלא ישתנה הרצון ולא יתפעל כלל, והוא קודם האכילה בשוה כמו שהוא אחר האכילה, כי רק הדם הוא שמתרבה ע"י המאכל, וממילא שורה בו יותר אור וחיות הנפש, וזהו מה שהכחות מתחזק[ים] ומתרבה הארתם ע"י המאכל, מפני שהן בהתלבשות ממש בהאברים, וע"י המאכל מתוסף דם ובשר, לכן מתרבה ג"כ הארת הנפש כו', משא"כ הרצון, להיות^[1] מהות נבדל בערך לגמרי מהאברים ומהחיות שלהם, לא ישתנה ויתפעל בשינוי לעולם בתוספות או גרעון ע"י תוספות וגירעון אור וחיות האברים, כי אינו מערך בחי' חיות הנפש שבמזג הדם והבשר כלל כו'. ועכ"ז אנו רואים שהרצון מלוכש ממש בכל אבר להניע תנועתו, ובהסתלק הרצון לגמרי יבוטל לגמרי התנועה, [ה]גם שהחיות של האברים בשלימות הבריאה כנ"ל. וגם⁶¹ אנו רואים שתגרע אור חיות הנפש או יתוסף ע"י הארת הרצון, שהרי אם עושים נח"ר לאדם לעשות רצונו, הרי אז יתוסף אור וחיות בנפשו וכחותיו, גם בפנימיות המוח והלב וכל האברים, ולהיפך, מהעדר רצונו, כמו שמכעיסים אותו, תתמרמר הנפש, ותגרע אור וחיות שלה במוח ולב כו'. ודבר זה נראה כפלא, שסותר א"ע, שאם אין הרצון מתפעל כלל מהתפעלות כחות הנפש במאכל וכה"ג, למה כחות הנפש מתפעלים מן הרצון לעשות מה שברצונו, וגם בתוספות וגרעון כו'. ובהכרח לומר דשניהם אמת, שאין הרצון מתפעל מכחות הנפש שבאברים, וחיות האברים מתפעלים ממנו, וא"כ ממילא מובן שהרצון יש לו חיבור עם חיות האברים, מאחר שמתפעלים ממנו, וגם אין לו חיבור כלל, מאחר שאינו מתפעל מהם. ואין זה כדבר פלא, איך יהיה ב' הפכים בנושא א', שיש לו חיבור ואין לו חיבור כו', לפי שיש ב' מיני חיבור וקשר. הא', כמו חיבור וקשר חיות הנפש באברים, שהוא בא בבחי' התלבשות בגילוי גמור, להיות אור וחיות בבחי' אור וכלי כו' כנ"ל, ולכן מתפעל ומתחזק ע"י ריבוי והגדלת הכלים, דהיינו הדם ובשר כו' כנ"ל. ואם היה אופן התלבשות ברצון⁶² כך בהאברים, היה באמת לפלא, כענין ב' הפכים הנ"ל. אבל האמת הוא, דהתלבשות הרצון בהגידיים דקים שלו שבכל אבר כנ"ל הוא בהעלם בבחי' מקיף (וזהו אופן החיבור וההתקשרות הב', שהעצם נמשך ונמצא כאן, אבל הוא בהעלם כו'), ולא בגילוי אור, עד שהאבר אינו ממולא ומורגש ממנו כלל, ואין לו תפיסא בו כלל, כי הוא נבדל בערך מהאבר ומהאור וחיות שלו, ולכן אינו מתפעל ומשתנה מחיזוק החיות שע"י המאכל, ואינו ניכר בהאבר שום תוס' חיות מהרצון הנמצא בו כו'. ועכ"ז ישנו להרצון במציאותו ומהותו שם בהאבר, וע"כ מושל על החיות שבו

רעמ

62) במאמרי אדמו"ר האמצעי שם: הרצון.

60) במאמרי אדמו"ר האמצעי שם: מקור החיות.
61) ראה ד"ה נשא את ראש (לעיל ע' שמו ואילך).

להניעו כנ"ל, וגורם תוס' או גרעון באור וחיות שבו כו' כנ"ל, והיינו שהוא תופס בהם ומושל עליהם כו'. ונמצא, שיש לרצון חיבור בחיות האברים, אבל באופן שהוא מתחבר ותופס בהם, והם אינם תופסים ומתחברים עמו להיות הוא להם בבחי' אור וחיות ממש (כמו בהאור וחיות פנימי, שהאברים תופסים בהחיות, שהם ממולאים ומורגשים ממנו, ולזאת נעשה להם בחי' חיות ממש כו' כנ"ל, אבל הרצון, אין האברים והחיות שלהם תופסים בו כו'), כי מה שהוא מתלבש ונמצא בכל אבר, אינו שבא בגדר וסוג אור וחיות נפשי כו'. וה"ז כמו שנתפס האדם בלבוש, שהוא מלוכש ונמצא בו, ותופס בהלבוש להניעו ולעשות בו כחפצו, והלבוש אין לו שום תפיסא בו, ולא שום חיבור עמו, ולא כמו גוף ונפש, שהנפש מתלבש ממש בהגוף, והגוף תופס בו להיות לו לחיות ממש כנ"ל, אבל בלבוש, האדם תופס בו, והלבוש אינו תופס בו כלל כו'. וכמו"כ הוא בהרצון, שמתלבש בהאברים, והוא תופס בהאברים והחיות שבהם להניעם ולעשות בהם כרצונו, והם אינם תופסים בו כלל להיות בבחי' חיות להם ולהתפעל ולהשתנות ע"י כו'. וז"ע ההמשכה שבבחי' מקיף, שהוא נמצא ומתלבש בהמשכתו, ותופס בהדבר לפעול בו כו', והוא אינו נתפס בהדבר כו', וכ"ז הוא מפני שאור הרצון אינו מתצמצם לבוא בבחי' גילוי ממש בהאברים, כ"א אופן המשכתו הוא בהעלם, בבחי' מקיף לבד כו'.

ונמצא מובן מכ"ז, דבחי' הרצון, נמשך עצמותו בכל האברים, למשול ולשלוט עליהם לפעול בהם כרצונו בבחי' תוס' וגרעון אור ולהניעם וכה"ג, אבל המשכתו הוא בבחי' העלם דוקא, שהם אינם תופסים בו כלל להיות בבחי' אור וכלי כו'.⁶³

ועפ"ז יובן ג"כ ענין הב', שהמקיף הארתו שיה בכל מקום שנמשך, והוא כמו הרצון שמאיר ומלוכש בשוה בכל האברים, ואין הפרש כלל לגבי ענין ההתלבשות שבו בגידים הדקים בין ההתלבשות בכלי המוח, לפעול פעולת אור השכל כפי הרצון, או שיהיה תוספות אור השכל שירבה להשכיל ולהתחכם כו' (וכמו הלומד במקום שלבו חפץ⁶⁴ כו'), ובין ההתלבשות ביד ורגל, לפעול פעולה או להניע כו', כי בכלם נמשך רפ עצמותו, ולא בבחי' גילוי כו', מאחר שאינו בבחי' אור וכלי, א"כ הרי אין המשכתו לפי אופן הכלי ולפי ערכה בדקות ועילוי שלה, אלא הוא נמשך בכל מקום בשוה. אם עצם התגלות הרצון הוא בתוקף (כמו באיש שעיקר הנהגתו ע"פ הרצון כו'), הוא בכל הכחות בתוקף, ואם בחלישות, הוא בכל הכחות בחלישות, כי אין בו חילוקים באופן המשכתו בכל האברים כו'. וכמו כן יובן בענין הג', שאין בו התחלקות מדרי', דמהות הרצון א' הוא, ואותו הרצון שנמשך במוח שבראש לפעול ההשכלה הוא אותו הרצון שנמשך ברגל להניעו כו', כפי⁶⁵ להיות שאינו אור מצומצם, ממילא אין בו התחלקות מדרי' כלל כו'.⁶⁶

והדוגמא מכ"ז יובן למעלה, בבחי' ציור אדה"ע דאצילות בבחי' התלבשות אורות בכלים, דבכללות מתחלק ג"כ בג' מדרי', דוגמת תלת שליטין דמוחא ליבא

(63) הוא הענין הא' בהפרש שבין מקיף לפנימי שנת"ל.

(64) ע"ז יט, א. וראה ד"ה לולב וערבה (לעיל ע' לו). וש"נ.

(65) הוא שורש וסיבת הפרש שבין מקיף לפנימי שנת"ל.

(66) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 1 (ע' קפט

ואילך). וראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג שבהערה 24

(ע' תקלג).

וכבדא⁶⁷ למטה באדם התחתון כו', והן בחי' חב"ד וחג"ת ונה"י, שהן בחי' כלים ממש אל האור, הגם שרחוק ערך הכלי מן האור כו', מ"מ יש להם איזה יחוס ושייכות כו', וכמו מזיגת הטבע דאברים הגשמיים יש להם שייכות אל מזיגת טבע הכחות כו', כמו"כ יובן למעלה בע"ס דאצילות, דהאו"כ הן בבחי' חומר וצורה, שהחומר יש לו שייכות אל הצורה, ולזאת הכלי תופס בהאור, שהאור מתלבש בה ומאיר בה בגילוי ממש, שהיא ממולא ומורגש ממש מהאור, והאור נעשה להם בבחי' אור וחיות ממש כו', וכללות בנין הכלים הוא לפ"ע האור (וכידוע⁶⁸ דמהתעבות האור נעשה הכלי כו'), ואופן גילוי האור לפי אופן הכלי דוקא כו', הכל כנ"ל במשל באדם התחתון כו'. ובכללות הן ג' מדרי' הנ"ל, ובפרטיות יש כמה כלים מכלים שונים⁶⁹, והכל הוא בבחי' אור בכלי כו'. וכמו"כ הוא באדם דבריא, שהוא בחי' מלכות דאצילות [ש]בבריא, שהוא ג"כ בציור אדם ראש יד ורגל כו', וכידוע דהמלאכים העליונים נק' אברין דשכינתא⁷⁰, כמו עיני ה'⁷¹, אזני ה' כו'⁷², וכמו"כ יש מלאכים דאצילות שנק' ג"כ עיני ה' אזני ה', ויש שמבחי' ז"א, ויש מבחי' מל', וכמו עיני ה' המה משוטטים⁷³, או עיני ה' משוטטות כו'⁷³ (והמלאכים דבחי' מלכות הן מלאכים דברי' כו'). ואמנם, בין באצילות ובין בבריא, הרי כל אור מאיר לפי אופן הכלי דוקא, ונעשה בבחי' אור וחיות ממש כאור וחיות הנפש באברי הגוף כו'. ונמצא דאור זה הוא בא בגילוי ממש, ומאיר בכל כלי לפי ערכה, דלפי ערך דקות ועילוי הכלי לפ"ע זה מאיר בה האור, וכן בכל עולם לפי ערכו דוקא, וגם יש התחלקות מדרי' בהאור גופא כו'. וכ"ז הוא לפי שהוא אור מצומצם, דעיניו להיות בבחי' התלבשות בעולמות בגילוי ממש כו'.

אך בחי' האורות מקיפים הן שאינם באים בבחי' גילוי בבחי' אור וכלי כלל, וכמו המקיפים דחי' ויחידה שבנפש האדם, שאינם מתלבשים באברי הגוף להיות בבחינת חיות ממש בגילוי, כי אין להאברים שום תפיסא בהם להיות להם בבחי' חיות כו', ומ"מ ה"ה תופסים באור וחיות האברים ופועלים בהם כרצונם, כנ"ל במשל. וכמו"כ הוא בדוגמא כזאת למעלה, דאיהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס בי' כלל⁷⁴, דכל העולמות והכלים אין להם שום תפיסא באור א"ס כלל, דלית מחתב"כ⁷⁵, אפילו מחה"ק דא"ק כו', וממילא אינו נעשה להם בבחי' אור וחיות בגילוי בהתלבשות כו', ומ"מ, אע"ג דלית מאן דתפיס בי', מ"מ איהו תפיס בכולהו, והיינו בחי' התלבשות ותפיסת אור רצה"ע דבחי' כ"ע⁷⁶ בכל פרטי חלקי ההשתל, בנאצלים ונבראים ונוצרים, עד סוף העשיה, וכמ"ש⁷⁷ כל אשר חפץ ה' עשה, גם בבחי' רגלי העשיה בעוה"ז הוא שולט ומושל ומנהיגם כרצונו, כמו מסדר את

רפא

67 זכ"ב קנג, א.

68 ראה עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"ג. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א. מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ע' רכג. שער היחוד לאדמו"ר האמצעי כב, ב. תו"ח שמות ח"א מט, ד. וש"נ. סה"מ תרס"א ע' קעו. תרס"ה ע' רפח. עת"ר ע' ל ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' יג. תרפ"ט ע' 253 ואילך. תש"ד ע' 41. ה"ש"ע ע' 59 ואילך.

69 ע"פ אסתר א, ז. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבעה"ה 1 (ע' קצא ואילך).

70 ראה זכ"ב ד, א (ובמק"מ שם). פרדס שער כד (שער ההיכלות) פ"א. וראה תו"א וירא טו, ב.

71 זכ"ר ד, י. ועוד. וראה מקומות שצויינו בהערה 73.

72 שמואל"א ח, כא.

73 דברי הימים ב טז, ט. וראה תו"א וירא שם. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' קח ואילך. תו"ח וירא צח, ד ואילך. אוה"ת וירא (כרך ד) תשלו, א ואילך. אוה"ת נ"ך (כרך א) ע' תשיד ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' לו. ועוד.

74 ראה זכ"ג רכה, א (ברע"מ). זהר חדש יתרו לד, ד.

75 = מחשבה תפיסא בי' כלל (תקו"ז בהקדמה יז, א). וראה ד"ה לך לך (לעיל ע' עח ואילך).

76 = כתר עליון (או: כתר עילאה).

77 תהלים קלה, ו.

הכוכבים ברקיע כרצונו כו'⁷⁸, וכמצביא עביד בחיל שמיא⁷⁹, גם בהע"ש⁸⁰ כו'. ועם היות שהנהגתם הוא בכח האור והחיות פנימי שבהם כו', אמנם הכל הוא ע"פ הרצון דוקא כו'. אלא שהרצון הוא בכולם בשוה, ואין בו התחלקות מדרי', מאחר שאינו מתלבש בבחי' אור וכלי, וממילא אינו באופן הכלים ולא באופן העולמות, ואותו הרצון הפועל בעולמות העליונים הוא הרצון הפועל בעולמות התחתונים, דהכל הוא רצה"ע, דהארתו שוה בכל מקום כו', ואין בו התחלקות מדרי' כלל, כי אינו אור מצומצם, להיות בבחי' התחלקות מדרי', ולהיות בבחי' גילוי בעולמות. ומ"מ הוא נמצא בעולמות, ופועל בכ"מ, שהכל הוא ע"פ רצונו וכפי רצונו דוקא, והארתו שוה בכל מקום ממש כו', וכמ"ש⁸¹ את השמים ואת הארץ אני מלא, ולית אתר פנוי מיני⁸², שהוא בכל מקום בשוה ממש כו'.

והנה⁸³ הגם דבחי' המקיף הוא בכל מקום בשוה, מראש עד רגל כו', ואינו מתחלק לחלקים, ולא ישונה מהותו כו', כי אינו נתפס בגדר אור בכלי כלל כו' כנ"ל באורך, מ"מ, אנו רואין ג"כ להיפך, שהוא מאיר ומתפשט בדרך פרט לפועל באבר פרטי לבד, וכמו בפשיטות⁸⁴ היד לבדו או בתנועת הרגל לבדו, וא"כ, הרי לכאורה הוא ג"כ מתמצם ומתחלק לחלקים בכל אבר בפרט, עד שיהיה רק באבר א' לבד כו'. אך באמת אין זה התחלקות כלל גם מה שהוא מאיר בכל אבר בפרט, מאחר שלא נתפס שם כלל בבחי' אוב"כ⁸⁵, דגם שמתלבש בהאבר הפרטי, אינו בו בבחי' תפיסא, כי עצם אורו אינו בא בבחי' התחלקות והתלבשות כו'. אך מה שמאיר ופועל בכל אבר בפרט הוא רק ענין ממשלתו, שבא אורו למשול בדרך פרט באבר זה ולפעמים באבר אחר, וזהו כמו שליח לדבר מלך לגמור ולקיים דברו ורצונו בדבר פרטי כו', כך כללות ענין הרצון הוא בבחי' מקיף הכללי בלי התחלקות כלל, אך מה שהאברים נשמעים לרצונו דרך פרט, לפעמים רק באבר א' לפשוט ידו וכה"ג, זהו הנשלח הארה פרטית מן הרצון הכללי להיות קיום דברו ורצונו בדבר זה בפרט, ולפעמים מאיר הממשלה של הרצון בדבר אחר, ואין זה התחלקות לגבי כללות הרצון כלל. ומובן דהארה זו היא בחי' הארה חיצונית הנשלחת מעצם הרצון בד"פ⁸⁶ בכל אבר כו', וגם הארה זו אינה בבחינת התחלקות בעצם, ואינה באה בבחינת תפיסא ממש בהאבר, ופועלת רק בבחינת מקיף כו' (והתנועה עצמה היא בכח האו"פ כו' כנ"ל). אך לגבי עצם הרצון טרם שיושלחו הארותיו הללו הוא רק בחי' חיצונית כו'. ובד"כ הוא בחי' מקיף דחי', שהוא בחי' חיצונית דיחידה. דמקיף דיחידה הוא בחי' מקיף כללי, ולא בא כלל להאיר בדרך פרט, וחיצונית הארתו, דהיינו בחי' מקיף דחי', בא בבחי' מקיף פרטי כנ"ל, וג"ז בא בבחי' מקיף לבד, לא בבחי' התלבשות ותפיסא כו' כנ"ל.

וכן יובן למעלה בבחי' מקיף, דרצה"ע הפשוט שלמעלה מבחי' התחלקות הקו כו', הוא עצמית בחי' המקיף מסביב לבחי' ההשתל' דקו כו', והוא בחי' סובב האמיתי, שאינו

(78) נוסח ברכה ראשונה דברכות ק"ש של ערבית.

(79) דניאל ד, לב.

(80) = בהע" שרים.

(81) ירמי' כג, כד. וראה לקו"ת ואתחנן ט, א ואילך.

(82) תקו"ז תנ"ז (צא, סע"ב).

(83) בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה

1 (ע' קצו ואילך). וראה גם תורת מנחם – ספר המאמרים

מלוקט ח"ג ס"ע שג (בהוצאות הקודמות – ח"ד ע' רסד).

(84) אוצ"ל: בפשיטת.

(85) = אור בכלי.

(86) = בדרך פרט.

שופע ומאיר כלל דרך פרט בחלקי ההשתל' דקו כו', אבל הארה חיצונית ממנו נעשה בחי' כתר פרטי לבחי' האו"פ, שהוא הרצה"ע השולט ובא בד"פ בכל אור וכלי מראש עד סוף, וכמו כל אשר חפץ ה' עשה⁷⁷, הרי יש רצון בעשיה לבד, ויש רצה"ע ביצירה לבד, וכן באצילות ולמעלה כו'. רק שאע"פ כן הוא שולט בכולן בשוה, ואין זה נק' התחלקות באמת, כי הרצון בכולן בשוה, לא מיבעי' בחי' הרצון הכללי, דשוה בכולן וסובב כולן בשוה כו', אלא שגם בחי' הרצון הפרטי הוא בכולן בשוה בבחי' רצון לבד, ולכן אינו בא בבחי' התלבשות ותפיסא כו', רק ההתחלקות היא בהארת הממשלה, כמו השליח לדבר מיוחד כו'. אבל מ"מ אינו רק בחי' חיצונית ובחי' הארה לבד מבחי' מקיף הכללי, שזהו בחי' כתר האמיתי, ובחי' כתר הפרטי הוא בחי' הארה לבד, ולכן הוא בא בבחי' כתר פרטי. ומ"מ, להיותו הארה מבחי' הכתר האמיתי, לכן גם הוא בבחי' מקיף לבד, בלי בחי' התחלקות והתלבשות כו'.

רפב

וזהו בחי' המקיף דגולגלתא, שהוא בחי' מקיף הקרוב, בחי' מקיף הפרטי, והוא בחי' הארה לבד מבחי' מקיף הכללי, שזהו אמיתית עצמות המקיף, והוא כדמיון בחי' העטרה שע"ג הראש והגולגלת, שנבדל בערך כו', וכמו"כ הוא בבחי' מקיף האמיתי, שנבדל בערך מכללות ההשתל', והוא בבחינת מקיף הרחוק עליהם, ואינו מאיר בהם בבחי' הפרטים שלהם כו'. אבל בחי' המקיף דגולגלתא בד"כ הוא בחי' מקיף דחי', שבא בבחי' מקיף פרטי לכל ההשתל' להיות בבחי' מקיף לכל מדרי' בפרט כו', והוא בחי' הארה לבד כו'. ומ"מ, להיותו הארה מבחי' מקיף הכללי, לזאת גם הוא בבחי' מקיף לבד, לא בבחי' התלבשות ותפיסא כו', והוא בחי' כלי להשראת בחי' המקיף האמיתי כו'. ובד"פ יש בבחי' מקיף דגולגלתא ג"כ ב' מדריגות, כי להיות שנמשך מבחי' מקיף האמיתי, לזאת יש בו מבחי' מקיף האמיתי, היינו מבחי' עצמות המקיף, ומבחי' ההתפשטות כו', וכמו בלבושים (דבד"כ הוא בחי' מקיף הקרוב כו' כידוע⁸⁷) יש לבושי הגוף ויש לבושי הראש⁸⁸, והן ב' מיני מקיפים, מקיפי הראש ומקיפי הגוף. והענין הוא, דהנה, מבחי' גולגלתא נמשכים תרי"ג ארצין¹¹, שהן בחי' תרי"ג מצות, והיינו בחי' תרי"ג מקיפים פרטיים. אך ד"כ הן נחלקים לשני מקיפים, והן בחי' מקיפי הג"ר⁸⁹ חב"ד, ומקיפי הז"ת⁹⁰, דמקיפי הג"ר הן עצם הגולגלתא, והוא למעלה מבחי' מקיפי הז"ת, הגם שהן ג"כ נמשכים מארצין דגולגלתא, מ"מ, מקיפי הג"ר הם בודאי נעלים יותר, והיינו שבוה מאיר מבחי' עצמות המקיף, בחי' המקיף האמיתי כו', ובחי' מקיפי הז"ת הוא בחי' התפשטות והארת המקיף לבד כו' (אך כללות כולן נמשכים מבחי' העטרת שעל הגולגלת המקיף הכללי הכולל כולם כו', ומשו"ז יש במקיף זה ג"כ ב' מדריגות כו' כנ"ל).

וזהו⁹⁰ שמי עם י"ה שס"ה ל"ת, וזכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע. דהנה, שם הוי' זה הוא בחי' הוי' שבכתר שלמעלה מאצי', דמ"ע שרשם מבחי' ו"ה, היינו בחי' ז"ת שבכתר,

(87) ראה לקו"ת ואתחנן י, ד. ברכה צח, סע"ד ואילך. ע' ב. ועוד.

המשך מים רבים תרל"ו פרק ר (ע' רלא ואילך). סה"מ תרנ"ט

ע' קסו. תש"ד ס"ע 113 ואילך. ד"ה נשא (לעיל ע' שמג).

(88) ראה גם לקו"ת נצבים ג, א. המשך תער"ב ח"א ריש

ד.

(89) = הג' ראשונות .. הו' תחתונות.

(90) בהבא לקמן – ראה ד"ה שחורה אני בלקו"ת שה"ש י,

והם בחי' מקיפים לז"ת דאצילות, ול"ת שרשן מג"ר שבכתר, בחי' י"ה, וה"ה מקיפים לג"ר דאצילות כו'. וזהו מעלת בחי' מל"ת על מ"ע, דכללות כולם הוא בבחי' ארחין דגולגלתא, וכללות בחי' הוי' זה דשמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח, הכל הוא בחי' שם הוי' שבכתר, וזהו דמ"ע הן בו"ה, היינו בז"ת דכתר, שהן בחי' מקיף, לא בחי' פנימי, והן בחי' מקיפים דז"ת כו', ומעלת השס"ה ל"ת שהן בחי' י"ה ג"ר שבכתר, שהן מבחי' עצמות המקיף, והן בחי' מקיפים דג"ר דאצילות כו' (והיינו בחי' עצמות חו"ב כו').

וע"פ ⁹¹ הנ"ל יובן מ"ש ויקח קרח, דאיתא במדרש ששאל טלית שכולה תכלת אם חייבת בציצית. דהנה נת"ל (ד"ה וראיתם אותו וזכרתם⁹²) דתכלת הוא בחינת מקיף הרחוק, שזהו בחי' עצמות המקיף כו', וטען קרח דטלית שכולה תכלת פטורה מציצית, דהרי העיקר הוא בחי' המקיף הרחוק, בחי' הכתר האמיתי, ומאחר שנמשך בחי' כתר האמיתי, א"כ למה צריכים ענין הציצית (ובפרט דציצית הן בחי' מ"ע, שזהו מבחי' מקיף הקרוב, בחי' ו"ה, ושייך בבחי' טלית סתם, בחי' התפשטות הרצון, אבל טלית שכולה תכלת, ה"ז המשכה עליונה יותר מבחי' הציצית כו'). ובאמת טעה בזה, דמבחי' מקיף הרחוק עצמו אין מזה המשכה בבחי' הפנימיות, וכנ"ל דבחי' עצמות הוא נבדל בערך, שאינו מאיר בבחי' הפנימיות כלל כו'. וזהו מה שנת"ל (ד"ה הנ"ל⁹³) דהמשכה מבחי' מל"ת הוא ע"י מ"ע דוקא, דלהיותן בחי' גילוי, יאיר בהן וע"י דוקא גם בחי' עצמי[ו]ת המקיף כו'. וזהו זכרתי לך חסד נעורריך⁹⁴ דוקא כו', וכמשנ"ת שם. ולכן טלית שכולה תכלת ג"כ חייבת בציצית, כי העיקר הוא ההמשכה בבחי' פנימיות, וזהו ע"י הציצית דוקא כו'. וכמו"כ⁹⁵ אמר בית מלא ספרים אם חייבת במזווה, דמזווה הוא בחי' מקיף הקרוב, וכמ"ש במ"א⁹⁶ בענין מזווה מימין⁹⁷, בחי' וימינו תחבקני⁹⁸, שזהו בית⁹⁹ ה"ח כו', ובית הוא בחי' מקיף הרחוק כו' (וענין בית מלא ספרים י"ל דהכוונה על בחי' תושבע"פ, שזהו בחי' בית, כמשנ"ת ל"ד דהנ"ל¹⁰⁰, וטלית שכולה תכלת הוא במצות, והיינו מל"ת, ובית מלא ספרים הוא בחי' הנ"ל בתורה, שע"י תושבע"פ נמשך בחי' עצמות המקיף כו'). ובאמת חייבת במזווה, דלהיות ההמשכה בבחי' פנימיות, זהו ע"י המ"ע כו' (וי"ל שזהו כמשארז"ל¹⁰¹ כל האומר אין לו אלא תורה כו', אלא צ"ל תורה וגמ"ח כו'. גם י"ל דענין מזווה בבית מלא ספרים הנ"ל הו"ע הלימוד ע"מ לעשות¹⁰² דוקא, ובדקות הו"ע הביטול בעסק התורה, שיהיה נתון ומסור לאמיתית הרצה"ע דוקא, ובפרט בחי' הקבוע"ש שבעסק התורה דתושבע"פ, שית' לקמן בד"ה וה' אמר המכסה אני¹⁰³, וזהו"ע מזווה, שהו"ע בחי' הביטול דקבוע"ש בבחי' עשיה בפועל כו', וכמ"ש בד"ה וכתבתם על מזוות

91 בהבא לקמן – ראה ד"ה ויקח קרח שבהערה 1.

92 לעיל ע' שסב.

93 לעיל ע' שעא ואילך.

94 ירמ' ב, ב.

95 ראה לקו"ש ח"ח ע' 112 הערה *75.

96 ראה אוה"ת חנוכה שכה, א ואילך. וראה גם אוה"ת

ואתחנן ס"ע שנב ואילך. סה"מ עטר"ת ותש"ג שם.

97 ראה שבת כב, א.

98 שיר השרים ב, ו. ת, ג.

99 אוצ"ל: בחי'.

100 לעיל ע' שנט.

101 יבמות קט, ב. וראה לעיל ע' קנו. וש"נ.

102 ראה אבות פ"ד מ"ה. פ"ו, ו.

103 תרס"ו (לקמן ע' תו ואילך).

ביתך רכ"ט¹⁰⁴). וכללות מחלוקתו היה על הכהונה. דהנה ידוע שנתקנא בשערותיו של אהרן, כדאי' בכהאריז"ל¹⁰⁵, ומרומז במד"ר¹⁰⁶. וענין השערות הוא להיות ההמשכה בבחי' הפנימיות כו', דאהרן כה"ר¹⁰⁷ הוא מבחי' שלמעלה מאצילות, בחי' רב חסד כו'¹⁰⁸, וענין השערות הן כי א"א להיות ההמשכה בבחי' הפנימיות כ"א ע"י השערות כו'. וזהו ממש ענין הציצית, וכמ"ש¹⁰⁹ ויקחני בציצית ראשי כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה ויקח קרח¹¹⁰. וקרח רצה לומר שיספיק המשכת המקיף לבד, וא"צ לשערות כו'. וזהו מה שטען דטלית שכולה תכלת פטורה מציצית, וכן בית מלא ספרים פטורה ממזוזה כו', ומזה לחלק יצא על כהונת אהרן, שא"צ להמשכה דשערות כו'. אבל באמת שגה ברואה¹¹¹, דטלית שכולה תכלת חייבת בציצית, וכן בית מלא ספרים חייבת במזוזה, להיות דהעיקר הוא ההמשכה בבחי' פנימיות, ובחי' עצמות המקיף בעצם אין מזה שום המשכה וגילוי בבחינת פנימיות, כ"א ע"י מ"ע דוקא, שהן בחי' גילוי כו'. וזהו"ע כהונת אהרן, דע"י השערות דאהרן כה"ר, בהן וע"י דוקא נמשך גילוי בחי' עצמות המקיף בבחי' הפנימי כו', והוא בחי' כשמן הטוב היורד על הראש ועל הזקן זקן אהרן כו'¹¹².

(104) ע"פ תשא לד, ו. שלח יד, יח. וראה זח"ג קמ, ב. תניא אגה"ק ס"י (קיד, ב ואילך). סה"מ תרכ"ז ע' קצט ואילך. וש"נ.
 (109) יחזקאל ח, ג.
 (110) פ' קרח שם נג, א.
 (111) ע"פ ישעי' כח, ז.
 (112) תהלים קלג, ב.

(104) סה"מ תרכ"ט ע' שט ואילך.
 (105) כ"ה גם בלקו"ת קרח שם נד, סע"א. וראה זח"ג מט, א.
 (106) במדב"ר פי"ח, ד.
 (107) = כהנא רבא.